

Nr 185

Av herr **Johansson** i Trollhättan **m. fl.**, om inrättande av ett institut för utvecklingsforskning.

(Lika lydande med motion nr 172 i Första kammaren)

I den internationella debatten om utvecklingssamarbetet har på senare tid forskningens betydelse ägnats allt större uppmärksamhet. I en tid när de svenska insatserna på utvecklingsarbetets område kommer att expandera kraftigt är det angeläget att forskningens bidrag tas till vara så effektivt som möjligt.

»Forskning» är här en sammanfattande benämning för mycket olika slag av insatser. I huvudsak kan man urskilja tre huvudtyper av forskning:

1. En tillämpad, målinriktad forskning om t.ex. nutrition, jordbruks-teknik eller familjeplaneringsteknik i anslutning till vissa biståndsprojekt. En förutsättning för att denna kortsiktiga målforskning skall ge önskade resultat är att den kan tillgodogöra sig och bygga vidare på resultaten från en mera långsiktig grundforskning inom medicin, teknik etc.

2. Samhällsvetenskaplig forskning som behandlar u-ländernas ekonomiska, politiska, sociala och kulturella förhållanden samt analyserar utvecklingsprocesserna i dessa länder. Inte minst viktigt är socialantropologisk forskning om utvecklingssamarbetet som kulturkonflikt. Sådan forskning kan ha formen dels av en ad hoc-mässig kartläggning av sociokulturella mönster och värderingar av betydelse för planeringen av ett visst projekt, dels av studier som på ett mera allmänt sätt ger kunskaper av betydelse för utvecklingsarbetet.

3. Resultatvärdering är en typ av »forskning» som bör ingå såsom ett naturligt led i utvecklingssamarbetet. Här är det av största vikt att man inte nöjer sig med en evaluering utifrån företagsekonomiska eller liknande effektivitetskriterier, utan att evalueringen även innebär mera omfattande studier av verksamhetens betydelse för u-landets ekonomiska och sociala utveckling. Även i detta hänseende kan man skilja mellan en mera kortsiktig, målinriktad forskning och en mera långsiktig grundforskning.

De här skisserade forskningsbehoven tillgodoses för närvarande blott i mycket begränsad utsträckning, främst genom att SIDA ger uppdrag åt olika institutioner eller enskilda forskare. Från SIDA:s ledning har man vid skilda tillfällen understrukt sin uppfattning att den önskvärda koncentrationen på själva biståndsarbetet inte ger stort utrymme för insatser till förmån för forskning.

I andra länder, bl. a. i Storbritannien, har man sökt lösa dessa problem genom upprättande av särskilda institut för utvecklingsforskning. SIDA har i planen för sin informationsverksamhet för 1969/70 anfört att inrättandet av ett sådant institut i Sverige »har goda skäl för sig». I november 1968 har SIDA avgivit ett yttrande över ett medlemsförslag i Nordiska rådet om upprättande av ett nordiskt institut för utvecklingsforskning. I yttrandet anför SIDA sammanfattningsvis. »Sammanfattningsvis kan sägas, att om ett institut för utvecklingsforskning inrättades i Sverige, detta skulle kunna ha viktiga uppgifter i anslutning till biståndsverksamheten. Det skulle kunna bidra till att skapa förståelse för biståndets långsiktiga utvecklingseffekter och till en tvärvetenskaplig helhetssyn på utvecklingsprocesserna med tyngdpunkten på mänskliga och institutionella faktorer. Ett sådant institut skulle kunna följa och förmedla kontakter med den växande internationella u-landsforskningen, vilket förutsätter en inhemsk forskningskapacitet — — —.»

Målsättningen för institutet bör vara att bedriva forskning inriktad på

a) ekonomisk utveckling, social utjämning och en utveckling i riktning mot en samhällsform med utrymme för mänskliga fri- och rättigheter i enlighet med FN:s deklaration, samt

b) utjämnande av klyftan mellan rika och fattiga länder och ett minskande av de rika ländernas politiska, vetenskapliga och kulturella dominans över de fattiga länderna.

Det är angeläget att institutet även får till uppgift att stimulera en fristående u-landsforskning i Sverige. En väsentlig del av institutets anslag bör därför fördelas till forskare vid universiteten och andra institutioner. Institutets verksamhet bör till stor del gå ut på att vara ett serviceorgan åt denna fristående forskning genom anordnande av seminarier, inrättande av bibliotek, utgivning av tidskrifter etc.

Hithörande frågeställningar bör grundligt penetreras i en särskild utredning. Samtidigt är det angeläget att arbetet bedrivs så snabbt som möjligt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts förelår vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande av en utredning om inrättande av ett institut för utvecklingsforskning.

Stockholm den 23 januari 1969

Hilding Johansson (s)
i Trollhättan

Evert Svensson (s)
i Kungälv

Thyra Löfqvist (s)